

Ošetrovateľská péče o nemocného s anémií z nedostatku železa (sideropenickou anémií)

Dagmar Maršálková

SOMATOLOGIE:

- ✗ <https://www.youtube.com/watch?v=GpCKa9fh2Jo> krev 6 min
- ✗ <https://www.youtube.com/watch?v=z9ERveN3FVM> erytrocyty 6 min (chybně V OBSAHU „ERYTROPOREZA“ NE krvetvorba je ERYTROPOEZA.
- ✗ <https://www.youtube.com/watch?v=QP7AQ2kHIRw> BÍLÉ KRVINKY 5min
- ✗ <https://www.youtube.com/watch?v=aqndbgaNj3w> destičky 7 min – „překlep CA2 ne NA2
- ✗ <https://www.youtube.com/watch?v=n3H4MzOh-bA> koagulace 1.
- ✗ <https://www.youtube.com/watch?v=o6AXI8T6SX4> koagulace 2.

Charakteristika onemocnění:

Sideropenická anémie = chudokrevnost z nedostatku Fe

- ✗ Chorobný stav = ↓Hb, ↓ Htk, ↓Ery
- ✗ nejčastější anémií – **projeví se po vyčerpání zásob Fe**
- ✗ většinou druhotným onemocněním, kdy dochází k nedostatku železa v organismu.
- ✗ **Železo = tvorba hemoglobinu = přenáší O₂ v ERY**
- ✗ vyskytuje se ve stravě = zelená zelenina, maso, vejce, mléko
- ✗ vstřebává se v tenkém střevě.

Příčiny :

- ✗ nedostatečný ↓ příjem Fe potravou (u vegetariánů)
- ✗ nedostatečné ↓ **vstřebávání** Fe – omezená resorpční plocha nebo **urychlená pasáž žaludkem a tenkým střevem** – např. stavy po resekci žaludku, malabsorpční syndrom
- ✗ **Chronické krvácení**
 - žaludeční a dvanáctníkový vřed
 - rakovina zažívacího traktu (tl.střevo, konečník)
 - Hemeroidy
 - Menstruace ↑↑
 - iatrogenní příčiny – dárčovství krve, opakované krevní odběry u hospitalizovaných nemocných
- ✗ **↑ potřeba** Fe v těhotenství, v období růstu a dospívání

Příznaky :

Laboratorní změny – **pokles hemoglobinu, hematokritu a červených krvinek** pod dolní fyziologickou hodnotu – pro posouzení závažnosti anémie je více rozhodující **hodnota hemoglobinu** nežli počet červených krvinek

Klinické PROJEVY

obecné příznaky anémie :

- o **slabost, únava**, závratě, **tachykardie**, bušení srdce
- o **dušnost** – většinou po námaze, někdy i klidová
- o **spavost**, apatie **nebo podrážděnost**
- o gastrointestinální obtíže
- o kožní defekty

Příznaky sideropenické anémie :

- ✗ sklon k **atrofii kůže**
- ✗ kůže je **bledá a suchá** – *bledost kůže není pro posouzení stupně anémie rozhodující, může být způsobena jinými činiteli než je anémie. Vhodnější je usuzovat na anémii z* →
- ✗ **bledosti spojivek, rtů, jazyka a nehtových lůžek**
- ✗ **vlasů ztrácejí lesk**, vypadávají, někdy předčasně šedivějí
- ✗ **změny na nehtech** – rostou pomalu, lámou se , třepí se

Příznaky sideropenické anémie :

- ✗ **ragády** - trhliny ústních koutků
- ✗ **pálení jazyka** – glosodynie – zvláště **na jeho špičce**
- ✗ **Dyspepsie**
 - + **Pika** – **pojídání neobvyklých substancí** (led, hlína, omítka)
nebo tzv. **potravinová pika** (nadměrné pojídání syrových brambor, celeru, petržele, bramborových chipsů)
- ✗ **bolesti na hrudi**
- ✗ **pokles libida a potence**

Vyšetřovací metody :

A – OA – výskyt jiných onemocnění, operace, menstruace, těhotenství, způsob stravování, RA, PA, FA, ..

Laboratorní vyšetření:

- hematologické vyšetření – **KO** – ↓↓ **Hb**, ↓ **Htk**, **ERY** jsou menší
- biochemické vyšetření – nejčastěji se vyšetřuje **plasmatické železo a bilirubin** (známka ↑ rozpadu hemoglobinu)

resorpční křivka železa –

vyšetřuje se **při diagnostice anemie z nedostatku Fe**

Resorpce Fe v GIT, nalačno, žilní, srážlivá po podání Fe.

- ✖ Před podán přípravek Fe – záleží na zvyklostech oddělení a vyšetřující laboratoře – např. **8 dražé Ferronatu per os. Za 2 hodiny** po podání Ferronatu odebereme krev a další odběr provedeme **za 4 hodiny** po podání Ferronatu

Vyšetřovací metody :

vyšetření kostní dřeně – informuje o stavu krvetvorby, odebírá se **punkcí** sternu, kyčelní kosti, u dětí punkce tibie.

+ Invazivní metoda

<https://www.youtube.com/watch?v=2DaV-xk2BDQ> 16 min.

<https://www.youtube.com/watch?v=UdRVssUFMJo> punkce u dětí 2 min

https://www.youtube.com/watch?v=8KWarC6_HQg punkce 5 min

Doplňující vyšetření:

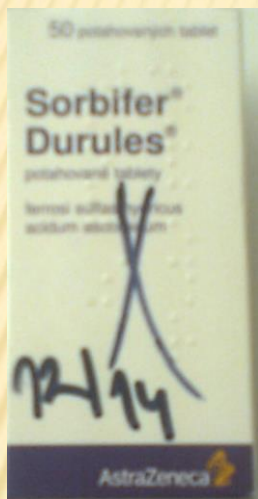
k vyloučení maligního onemocnění, zjištění zdroje krvácení

- ✗ stolice na okultní krvácení
- ✗ gastrokopie (vyšetření jícnu, žaludku a duodena)
- ✗ kolonoskopie (vyšetření tračníku a rekta)
- ✗ Uro., gyn.

Léčba nemocného :

- ❖ **zjistit a odstranit příčin + náhrada chybějícího Fe** vhodným způsobem:
 - ✓ podávání léků s obsahem Fe
 - ✓ přednost se dává preparátům podávaných **per os** – jsou bezpečnější, je zde menší riziko alergických reakcí
 - ✓ **nevýhodou** preparátů podávaných per os **je**, že mohou některým N **způsobit zažívací obtíže**, je třeba je užívat podle návodu – před jídlem nebo během jídla
 - ✓ až do doplnění zásobního množství železa – dlouhodobě(3 – 6 měsíců)
- ★ Zácpa, tmavá stolice, bolest žaludku, pocit plnosti, nevolnost...

Léky s obsahem železa :

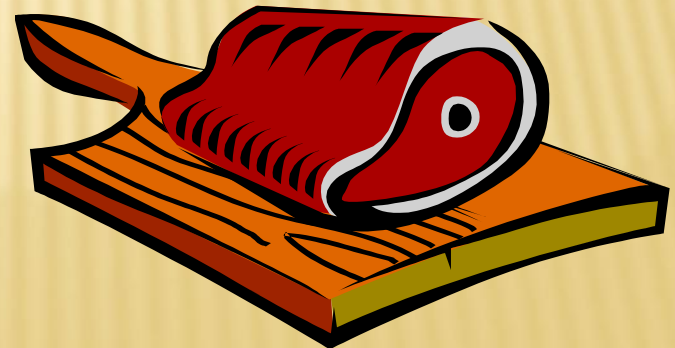
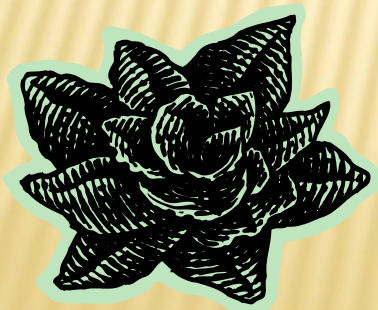
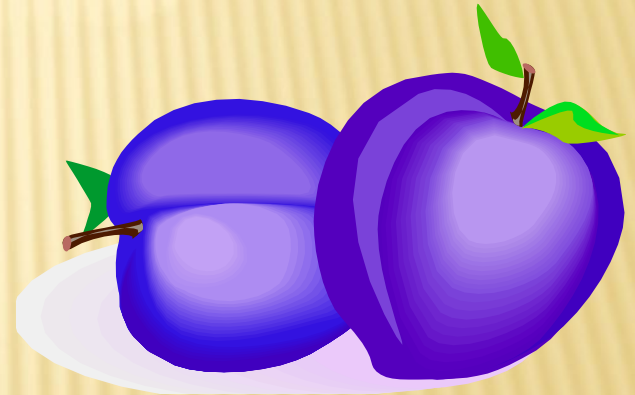
Léčba :

- ✓ preparáty určené k i.m. aplikaci aplikovat hluboko do svalu, je zde nebezpečí anafylaktického šoku
- ❖ transfúze

Léčba :

- ❖ dieta – doporučuje se pestrá strava s dostatečným množstvím železa v potravě

Ošetrovatelská péče u nemocného

Biologické potřeby

Poloha a pohybový režim :

- zhodnotit **stupeň soběstačnosti** a dle schopností N dopomoc
- uložit na menší, klidný pokoj
- poloha N je většinou přirozená, **v případě dušnosti uložit N do ↑ polohy**
- nemocný má volný pohybový režim s přihlédnutím k dalším onemocněním

OŠETŘOVATELSKÉ PROBLÉMY:

- ✗ Intolerance aktivity
- ✗ Nedostatečná výživa, poruchy výživy
- ✗ Dušnost
- ✗ Porucha celistvosti sliznice dutiny ústní
- ✗ Riziko infekce
- ✗ Únava
- ✗ Strach
- ✗ Narušení kognitivních funkcí – z podrážděnosti
- ✗ Porucha spánku
- ✗ Zácpa
- ✗ Porušený obraz těla
- ✗ Neefektivní sexuální život
- ✗

Sledování nemocného :

- **fyziologické funkce** – P, TK, D, saturace, zápis naměřených hodnot do dokumentace
- **příznaky** onemocnění
- **výsledky** laboratorních vyšetření
- **účinky léků** – žádoucí účinek i výskyt nežádoucích účinků

Hygienická péče u nemocného :

- zhodnotit **stav soběstačnosti** a podle potřeby provést příslušná opatření
- pokud nemocný není dušný, provádí hygienu sám, v případě dušnosti zajistit **dopomoc**
- ↑ **péči věnovat dutině ústní** – časté defekty, podle potřeby provádět zvláštní péči o dutinu ústní

Výživa nemocného :

- zhodnotit stav výživy, **schopnost sebepečce** v této oblasti
- ve většině případů má N dietu **č.3**, jinak dieta dle přidružených onemocnění
- strava by měla být **bohatá na vitamín C, železo**
- strava by měla být chutně připravená a vkusně podávaná
- sledovat množství stravy, které N sní
- dbát o dostatečný přísun tekutin

Vyprazdňování nemocného :

- zhodnotit **úroveň sebepéče** v této oblasti
- **sledovat kvalitu stolice** – železité přípravky mohou způsobit **zácpu**, výjimečně i průjem
- při potížích s vyprazdňováním stolice postupovat dle zásad ošetrovatelské péče, informovat lékaře
- upozornit N, že železité preparáty mohou **barvit stolicí černě**

Spánek a odpočinek :

- zhodnotit úroveň aktivity a spánku u nemocného a provést příslušná opatření
- dbát o **kvalitní odpočinek nemocného**, zbytečně ho **nepřetěžovat** ↑ tělesnou aktivitou, námaha může způsobit nebo zhoršit dušnost
- dbát o dostatek kvalitního, nerušeného spánku – zajistit klid k odpočinku

Domácí péče :

- do domácí péče je nemocný propuštěn s informacemi o svojí diagnóze, o nutnosti léčby, je mu doporučen dostatek potravin s obsahem železa
- nemocný je **dispenzarizován** a zván na pravidelné kontroly
- nemocnému je doporučena úprava životosprávy
- nemocný by měl **omezit psychickou i fyzickou zátěž**

ZDROJE INFORMACÍ:

Slezáková L., a kol.: OŠETŘOVATELSTVÍ PRO ZDRAVOTNICKÉ ASISTENTY I - Interna. 1: GRADA, 2007. ISBN 978-80-247-1775-3.

<https://ose.zshk.cz/vyuka/lekarske-diagnozy.aspx?id=20>

<https://www.mojemedicina.cz/pruvodce-pacienta/vysetrovaci-metody/vysetreni-krve-1.html> 15 minut

<https://www.youtube.com/watch?v=TekN6f4hdyA> anemie, hemof.

! „kobalamin“ 10 min

Soukromý archiv fotografií

Veškeré použité obrázky (kliparty) pocházejí ze sady Microsoft Office 2007